

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล

โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
The Development of Indicators of Competency of Nurse Assistants at
the School of Nurse Assistants, Faculty of Medicine Siriraj Hospital,
Mahidol University

กัญญาณัก ศรีสุขโกศลสิน (Kanyapak Srisukkosalin)¹ สมคิด พรหมจู้ (Somkid Promjouy)²

พงศธราร วิจิตเวชไพศาล (Phongthara Vichitvejpaisal)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และ (2) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง (2) ผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งประจำการที่โรงพยาบาลศิริราช และปฏิบัติงานยังไม่ถึง 1 ปี จำนวน 91 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และดัชนีความสอดคล้อง ผลการศึกษาพบว่า (1) ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน 48 ตัวชี้วัด คือ 1) ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล 16 ตัวชี้วัด 2) ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 11 ตัวชี้วัด 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย 8 ตัวชี้วัด 4) ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 4 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ 9 ตัวชี้วัด และ (2) ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 48 ตัวชี้วัด มีความตรงตามเนื้อหา โดยดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง .60 – 1.00

คำสำคัญ: ตัวชี้วัด สมรรถนะ ผู้ช่วยพยาบาล

1 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช krajeabpeaw@gmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช somkid.pro@stou.ac.th

3 ศาสตราจารย์ระดับ 10 อาจารย์ประจำภาควิชาวิสัญญีวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล phongthara@gmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were (1) to develop indicators of competency of nurse assistants at the School of Nurse Assistants, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University; and (2) to verify quality of indicators of competency of nurse assistants at the School of Nurse Assistants, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University. The research sample comprised (1) 20 purposively selected experts; (2) 91 nurse assistants who graduated from the Nurse Assistant Certificate Program of the School of Nurse Assistants, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University and working for less than a year at Siriraj Hospital. The research instrument was a questionnaire consisting of the 5-scale rating questionnaire and the open-ended questionnaire parts. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, median, inter-quartile range, and IOC index. Research findings revealed that (1) the developed indicators of competency of nurse assistants at the School of Nurse Assistants, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University comprised 48 indicators within five competencies as follows: (a) 16 indicators in the competency of work performance as nurse assistant; (b) 11 indicators in the competency of communications and human relationship; (c) eight indicators in the competency of morality, ethics and laws; (d) four indicators in the competency of using information technology; and (e) nine indicators in the competency of excellent service behaviors; on the other hand; and (2) results of quality verification of the 48 indicators in the five competencies showed that their content validity indices ranged from .60 to 1.00.

Keywords: Indicator, Competency, Nurse assistant

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนพยาบาล ซึ่งเป็นกำลังคนหลักด้านสุขภาพ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยมีสาเหตุของความขาดแคลนที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น และ 2) มีข้อจำกัดในการจ้างงาน และไม่สามารถรักษาพยาบาลไว้ในระบบบริการสุขภาพได้ แม้ว่าการแก้ปัญหการขาดแคลนพยาบาลในประเทศไทยจะมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และระบาดวิทยา ประกอบกับการขยายระบบหลักประกันสุขภาพให้แก่ประชาชน และการขยายบริการสุขภาพ เพื่อรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ ในฐานะศูนย์กลางการบริการการแพทย์ (medical hub) ในภูมิภาคเอเชีย ส่งผลให้มีความต้องการพยาบาลเพิ่มมากขึ้น จากผลการศึกษาของสภาการพยาบาลเพื่อคาดการณ์ความต้องการพยาบาลในอีก 10 ปีข้างหน้าด้วยวิธี health demand method พบว่า ในระหว่างปีพ.ศ.2553 - 2562 ประเทศไทยจะมีความต้องการพยาบาล ในอัตราส่วนพยาบาล 1 คน ต่อ ประชากร 400 คน หรือมีความต้องการพยาบาลถึง 163,500 – 170,000 คน ซึ่งจากผลการสำรวจสำมะโนประชากรในปีพ.ศ.2553 พบว่ามีประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จำนวน 65.4 ล้านคน และมีผู้ใช้บริการชาวต่างประเทศอีกประมาณ 2 ล้านคน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการพยาบาลวิชาชีพประมาณ 168,500 คน ในขณะที่ในปีเดียวกันนั้น มีพยาบาลวิชาชีพที่ทำงานในภาคบริการสุขภาพทั่วประเทศเพียง 125,250 คน (วิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงวดี, 2555)

การขาดแคลนพยาบาลเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยมีสาเหตุที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (World Health Report 2006 อ้างในวิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงวดี, 2555) พบว่าความเพียงพอของพยาบาลส่งผลให้ครอบคลุมของการให้วัคซีนในเด็กเพิ่มขึ้น และสามารถลดอัตราการตายของมารดาและทารกได้ นอกจากนั้นการขาดแคลนพยาบาลยังส่งผลกระทบต่อการให้บริการแก่ประชาชนในโรงพยาบาลขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น ไม่สามารถเปิดแผนกผู้ป่วยหนักได้ บางแห่งไม่สามารถเปิดให้บริการหอผู้ป่วยในใหม่ให้เพียงพอได้ ทั้งที่มีอาคาร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆพร้อมแล้ว ทำให้เกิดสภาพผู้ป่วยล้นเตียง และยังพบว่าโรงพยาบาลที่ขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ ผู้ป่วยจะมีอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น มีภาวะแทรกซ้อนเพิ่มมากขึ้น (Morgan & Somera, 2014) อัตราการตายในโรงพยาบาลสูงขึ้น และระยะเวลาการนอนในโรงพยาบาลของผู้ป่วยนานขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล (วิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงวดี, 2555)

ประเทศไทยประสบปัญหาขาดแคลนพยาบาล ดังนั้นการเตรียมบุคลากรด้านสาธารณสุขให้พอเพียงกับความต้องการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องผลิตบุคลากรผู้ช่วยพยาบาลขึ้นมา เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพยาบาล เพราะปัญหาการขาดแคลนพยาบาลไม่สามารถแก้ไขในระยะเวลานี้ได้ (ชนากานต์ บุญนุช, 2540)(สภาการพยาบาล, 2555)

ในปี พ.ศ. 2502 โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลซึ่งมีจำนวนและอัตราค่าจ้างไม่เพียงพอในการให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช ปี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การศึกษา 2540 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้ระยะเวลาการศึกษา 1 ปี และปีพ.ศ. 2553 ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาในหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรับรองสถาบันและหลักการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย พ.ศ. 2544 เพื่อให้ได้ผู้ช่วยพยาบาลที่พึงประสงค์ โดยมีปรัชญาเพื่อสร้างบุคลากรสาธารณสุขที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติอันดีในการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศ สามารถประยุกต์ความรู้ช่วยเหลือดูแลให้ผู้ป่วยดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ โดยผู้สำเร็จหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล

ปัจจุบันในวงการด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรโดยใช้ตัวแบบสมรรถนะ หรือโมเดลสมรรถนะ (competency model) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ การจัดการสมรรถนะจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่ง (ชนชัยยมจินดา, 2554)

การกำหนดรูปแบบสมรรถนะจึงเป็นหัวใจสำคัญของการนำสมรรถนะไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินหรือทำนายผลสำเร็จของการปฏิบัติการณ์ต่างๆ สมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ 4) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และ 5) การทำงานเป็นทีม (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2553) สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพแบ่งได้เป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการและผลคูณ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะวิชาชีพ 4) สมรรถนะด้านผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ 5) สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และ 8) สมรรถนะด้านสังคม(สภาการพยาบาล, 2553)

หากจำแนกตามขอบเขตการปฏิบัติการวิชาชีพตามที่สภาการพยาบาลกำหนดอัตรากำลังคนด้านการพยาบาล จะประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค พยาบาลผู้ปฏิบัติการขั้นสูง พยาบาลเวชปฏิบัติ และผู้ช่วยพยาบาล (สำนักกรรมการการสาธารณสุข, 2554)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลยังไม่พบว่าผู้ใดได้ศึกษาไว้แต่พบว่ามีสมรรถนะของพยาบาลบางสมรรถนะที่สามารถนำมาใช้ได้กับผู้ช่วยพยาบาล และพบว่าปัจจัยผลผลิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (ดารณี หุ่นกุล, 2543) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพยาบาล 2) ด้านการมีความสามารถช่วยงานการพยาบาลและให้บริการด้านสุขภาพ 3) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์และความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดีต่อหน้าที่การงานและสังคม

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ถือเป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยจึงเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

มีทักษะที่เหมาะสมกับงาน ดังนั้นควรมีตัวชี้วัดสมรรถนะในการปฏิบัติงาน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาลที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ว่าควรมีสมรรถนะในด้านใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานพยาบาล อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพและการบริการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล ด้านการพยาบาลและด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 20 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ไปใช้คือ ผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ในปีพ.ศ.2557 ซึ่งประจำการที่โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 102 คน โดยผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ขั้นตอนที่ 1

เป็นขั้นตอนในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล มีวิธีดำเนินการ 3 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยกำหนดสมรรถนะที่สำคัญไว้ 5 ด้าน คือ (1) ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล (2) ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ (3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย (4) ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ และ (5) ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำหนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยจากสาขาวิทยาศาสตร์ พร้อมแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ด้วยตนเอง และขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ตามสมรรถนะและตัวชี้วัดในแต่ละด้าน

รอบที่ 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยบูรณาการจากการทบทวนวรรณกรรม จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญตามแบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ด้วยตนเองและขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ คือ ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

รอบที่ 3

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่สร้างขึ้นใหม่เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในรอบที่ 2 ของแต่ละตัวชี้วัดให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันและให้เหตุผลประกอบการตอบ หากการตอบในรอบที่ 3 ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการตอบรอบที่ 2

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ด้วยตนเองและขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

ขั้นตอนที่ 2

เป็นขั้นตอนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective congruence: IOC)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน จากแบบสอบถามรอบที่ 3 คัดเลือกตัวชี้วัดที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 นำมาปรับปรุงแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำตัวชี้วัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยตนเองและขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective congruence: IOC) แล้วคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลมีความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด คือได้ค่ามัธยฐาน 4-5 และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์อยู่ที่ 0.0 – 1.0 ตัวชี้วัดสมรรถนะของผู้ช่วยพยาบาลทั้ง 5 ด้าน จึงมีคุณภาพตรงตามเกณฑ์ 48 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล 16 ตัวชี้วัด ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 11 ตัวชี้วัด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และกฎหมาย 8 ตัวชี้วัด ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 4 ตัวชี้วัด และ ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ 9 ตัวชี้วัด

สรุป ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ตัวชี้วัดสมรรถนะ รวม 5 ด้าน 48 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล 16 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1.1.1 การช่วยรับผู้ป่วยที่ผ่านการคัดกรองวินิจฉัยแยกประเภทแล้วเข้าเป็นผู้ป่วยใน
- 1.1.2 การช่วยย้าย และ/หรือจำหน่ายผู้ป่วยจากหอผู้ป่วย
- 1.1.3 ดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยในการทำมาสะอาดร่างกายทั่วไปในกิจวัตรประจำวัน อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานะของผู้ป่วย
- 1.1.4 วัดสัญญาณชีพได้อย่างถูกต้อง
- 1.1.5 จัดเตรียมและดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยได้อาหารและน้ำอย่างเหมาะสมกับสถานะผู้ป่วย
- 1.1.6 ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยให้อยู่ในท่าที่สุขสบาย อย่างเหมาะสมกับสถานะผู้ป่วย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

-
- 1.1.7 การให้ความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล
- 1.1.8 ใช้เทคนิคการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายของเชื้อโรคอย่างถูกต้องตามความจำเป็น
- 1.1.9 ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและปลอดภัย เหมาะสมกับสถานะของผู้ป่วย
- 1.1.10 ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในการเคลื่อนย้ายไปที่ต่างๆ โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานะของผู้ป่วย
- 1.1.11 ช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตนเองในการฟื้นฟูสภาพทั้งร่างกายและจิตใจ
- 1.1.12 ดูแลผู้ป่วยให้หายใจได้สะดวก ช่วยดูแลเสมหะอย่างถูกวิธี และปลอดภัย
- 1.1.13 จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้พื้นฐานในการรักษาพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพียงพอ
- 1.1.14 ดูแลรักษา ทำความสะอาด และทำให้เครื่องใช้ในการรักษาพยาบาลปราศจากเชื้ออย่างถูกต้อง
- 1.1.15 ดูแลรักษาความสะอาด จัดสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผู้ป่วยให้เป็นระเบียบและปลอดภัย
- 1.1.16 การจัดการขยะอย่างถูกต้อง
- 1.2 ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 11 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.1 สามารถฟังอย่างเข้าใจและสรุปประเด็นจากการฟังได้อย่างชัดเจน
- 1.2.2 มีทักษะภาษาอังกฤษพื้นฐาน เข้าใจศัพท์ทางการแพทย์พื้นฐาน
- 1.2.3 สามารถบันทึกและ/หรือ ส่งต่อข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
- 1.2.4 ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ
- 1.2.5 รู้จักการควบคุมอารมณ์
- 1.2.6 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.2.7 ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน
- 1.2.8 มีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ
- 1.2.9 รู้กาลเทศะ
- 1.2.10 สามารถทำงานเป็นทีมได้
- 1.2.11 มีความรู้ด้านการสื่อสารภายในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงาน เช่น เบอร์โทรศัพท์สำคัญที่ใช้บ่อย
- 1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย 8 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.3.1 ปฏิบัติต่อผู้ป่วยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
- 1.3.2 มีความซื่อสัตย์
- 1.3.3 ช่วยปฏิบัติการพยาบาลต่อผู้ป่วยอย่างถูกต้องโดยคำนึงถึงผู้ป่วยเป็นสำคัญ
- 1.3.4 ปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของผู้ป่วย เช่น การไม่เปิดเผยอวัยวะที่ควรปกปิดในทุกสถานะของผู้ป่วย อย่างเหมาะสม เป็นต้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

- 1.3.5 ปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยความระมัดระวัง ไม่ประมาท เพื่อความปลอดภัยและความสุขสบายของผู้ป่วย
- 1.3.6 ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ป่วยทั้งเรื่องส่วนตัวและการเจ็บป่วย
- 1.3.7 ก่อนให้การพยาบาลผู้ป่วย มีการแจ้งและให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้ป่วยหรือญาติตัดสินใจยินยอม
- 1.3.8 มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 4 ตัวชี้วัด
- 1.4.1 สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน เช่น Microsoft Word, SIPAC, Sinet เป็นต้น
- 1.4.2 สามารถใช้คอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนได้
- 1.4.3 ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้
- 1.4.4 ใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ด้านพื้นฐานได้เช่น เครื่องวัดความดันเลือด เครื่องวัดอุณหภูมิทางช่องปาก เป็นต้น
- 1.5 ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ 9 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.5.1 มีความกระตือรือร้น พร้อมให้บริการด้วยความเต็มใจ
- 1.5.2 วาจาไพเราะ
- 1.5.3 แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ดูกระเป๋ย
- 1.5.4 ยิ้มแย้มแจ่มใส สบตาเวลาพูด
- 1.5.5 กิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย
- 1.5.6 ไหว้สวัสดี
- 1.5.7 บุคลิกภาพดี
- 1.5.8 มีกิริยาท่าทางที่เหมาะสมขณะให้บริการ
- 1.5.9 ช่างสังเกต เพื่อเสนอความช่วยเหลือ และรับรู้ความรู้สึกของผู้รับบริการ
2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความสอดคล้องทั้งรายด้านและรายข้อ 48 ตัวชี้วัด โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน จำนวน 48 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล 16 ตัวชี้วัด (2) ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 11 ตัวชี้วัด (3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

และกฎหมาย 8 ตัวชี้วัด (4) ด้านการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ 4 ตัวชี้วัด และ (5) ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ 9 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล 16 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย การปฏิบัติหรือให้บริการพยาบาลขั้นพื้นฐาน เช่น การช่วยรับผู้ป่วย การช่วยดูแลผู้ป่วย การช่วยย้ายหรือจำหน่ายผู้ป่วยจากหอผู้ป่วย การให้ความรู้เบื้องต้น การทำความสะอาด ดูแลรักษาความสะอาด การจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ช่วยพยาบาลมีหน้าที่ปฏิบัติงานขั้นต้นเกี่ยวกับการพยาบาล เช่น การวัดสัญญาณชีพได้อย่างถูกต้อง การให้ความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ดารณี ทุสกุล (2543) ซึ่งศึกษาการประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตร โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าทักษะในการช่วยปฏิบัติงานพยาบาลคือ ผลผลิตของหลักสูตรซึ่งผู้ช่วยพยาบาลที่สำเร็จแล้วควรมี และตรงกับระเบียบกระทรวงสาธารณสุข (2553) ถึงหน้าที่บุคคลซึ่งดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยภายใต้หลักเกณฑ์ และอยู่ในความควบคุมของผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาลชั้นหนึ่ง ว่าสามารถช่วยรับผู้ป่วยที่ผ่านการคัดกรองแยกประเภทแล้ว ช่วยย้ายและจำหน่ายจากหอผู้ป่วย ช่วยทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น ช่วยวัดสัญญาณชีพ รวมทั้งการให้ความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัด การช่วยรับผู้ป่วยที่ผ่านการคัดกรองวินิจฉัยแยกประเภทแล้วเข้าเป็นผู้ป่วยใน การช่วยย้าย และ/หรือจำหน่ายผู้ป่วยจากหอผู้ป่วย ดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยในการทำคว่ำคว่ำร่างกายทั่วไปในกิจวัตรประจำวัน อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาวะของผู้ป่วย รวมทั้งการให้ความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช(2549) พบว่าความสามารถในงานที่ใช้ร่วมกันหลายหน่วยงาน ประกอบด้วย ความสามารถในการเฝ้าระวังสัญญาณชีพ ความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับโรคและปลอดภัยจากความเสี่ยงทางกายภาพ ความสามารถในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยให้ปลอดภัยจากความเสี่ยง ความสามารถในการให้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพ (Health information) ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความสุขสบายของผู้ป่วย และความสามารถในการป้องกันการแพร่กระจาย

1.2 ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 11 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน การควบคุมอารมณ์ กิริยามารยาทสุภาพ เรียบร้อย สามารถทำงานเป็นทีมได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น สามารถบันทึกและ/หรือส่งต่อข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สามารถสื่อสารข้อมูลกับผู้ร่วมงานและนำเสนอผลงานต่อที่ประชุมหรือทีมงานได้ชัดเจนเข้าใจตรงกัน สามารถทำงานเป็นทีมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สภาการพยาบาล (2553) ได้กำหนดให้การติดต่อสื่อสารเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการพยาบาล โดยสามารถฟังอย่างเข้าใจ สามารถอ่านข้อมูล ความรู้ทางวิชาการสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ และสามารถให้ข้อมูลข่าวสารโดยเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม

1.3 ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย 8 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรมและกฎหมาย ซึ่งเป็นหัวใจพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

และจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ จีราภรณ์ โชติพฤษกุล (2546) มีความเห็นว่าบุคลากรสาธารณสุขมีสมรรถนะในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปราณี สงวนชื่อ (2547) เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพต้องยึดหลักคุณธรรมสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตัดสินใจเลือกการกระทำที่เหมาะสมกับปัญหาและความเป็นจริง สภาการพยาบาล (2553) กำหนดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไปว่ามีความรู้ ความเข้าใจทฤษฎีและหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ศาสนา และวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิผู้บริโภค สิทธิเด็ก หลักกฎหมายทั่วไป พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พระราชบัญญัติประกันสุขภาพ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาลและข้อบังคับว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ รวมทั้งข้อบังคับของวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง มีจิตสำนึกทางจริยธรรม ตระหนักในคุณค่า ความเชื่อของตนเองและผู้อื่น มีความไวต่อประเด็นจริยธรรม และกฎหมาย มีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม เตือนใจ พิตยาวัฒน์ชัย (2548) พบว่าจากการวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเป็นรายด้านและโดยรวมจากการประเมินตนเอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.4 ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ 4 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ความสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล การใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์พื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ปัจจุบันเป็นยุคของ Information Technology การจัดเก็บหรือบันทึกข้อมูลบางอย่างของบางโรงพยาบาลก็ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล และใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนใจ พิตยาวัฒน์ชัย (2548) พบว่า พยาบาลวิชาชีพเข้าใจสภาพจิตใจผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องมืออ่อนแรงที่เป็นเทคนิคใหม่ๆ โดยสามารถให้การพยาบาลได้อย่างเหมาะสมสามารถใช้ระบบเครือข่ายเพื่อค้นคว้าข้อมูลทางการพยาบาลได้ รุ่งอรุณ เกศวงษ์ (2547) พบว่าพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชนมีความสามารถในการใช้ระบบเครือข่ายข้อมูล มีความรู้และทักษะในการโปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สภาการพยาบาล (2553) กำหนดสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพทั่วไปด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ว่ามีความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โปรแกรมใช้งานพื้นฐานในการประมวลผล คำนวณ จัดเก็บ และการนำเสนอ การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ความรู้ด้านสุขภาพและการพยาบาล (ปราณี สงวนชื่อ, 2547) (Saranto & Leino-Kilpi, 1997)

1.5 ตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ 8 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย การให้บริการที่ความกระตือรือร้น พร้อมให้บริการด้วยความเต็มใจ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส ใฝ่สวย มีกิริยาท่าทางที่เหมาะสมขณะให้บริการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการให้บริการที่ถูกต้องและประทับใจ การยิ้มเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกในการทักทายบุคคล เพราะจะทำให้เขารู้สึกอบอุ่นใจ และใน คำพูดที่เราทักทาย เราสามารถใช้น้ำเสียงและท่วงทำนองที่เป็นธรรมชาติให้ผู้รับบริการรู้สึกพอใจที่มาใช้บริการ ความกระตือรือร้น จะแสดงถึงความมีจิตใจในการต้อนรับ ให้ช่วยเหลือแสดงความห่วงใย จะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี การมีกิริยาจากสุภาพ เป็นสิ่งที่แสดงออกจากความคิด ความรู้สึก และส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี ดังนั้นเพื่อให้ผู้รับบริการมีความสบายใจที่จะติดต่อขอรับบริการ ใน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การช่วยเหลือผู้รับบริการ ผู้ทำงานบริการจะต้องมีลักษณะเฉพาะตัวเป็นคนมีความช่าง สังเกต เพราะหากมีการรับรู้ว่าการบริการอะไรจึงจะเป็นที่พอใจของผู้รับบริการ ก็จะพยายามนำมาคิดปรับปรุงให้เกิดบริการที่ดียิ่งขึ้น เกิดความพอใจและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งอรุณ เกศวหงส์ (2547) สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2553) พบว่าพยาบาลวิชาชีพมีพฤติกรรมบริการที่สร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการ ให้การต้อนรับผู้รับบริการด้วยท่าทางกระตือรือร้นและเป็นมิตร

2. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความสอดคล้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าตัวชี้วัดมีความสอดคล้องทั้งรายด้านและรายข้อ 48 ตัวชี้วัด โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งตัวชี้วัดทุกตัวมีความตรงเชิงเนื้อหาเพราะมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี ทั้งอาจารย์ของโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์ในสถาบันทางการศึกษารวมทั้งมีการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอีกสองรอบ ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา วัฒนสุนทร (2545) พบว่าเมื่อจำนวนของผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 17 คนขึ้นไป อัตราการลดของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อย เพราะฉะนั้นในการวิจัยที่จะใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ควรมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า ทุกตัวชี้วัดสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 48 ตัวชี้วัด ครอบคลุม 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล และด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ ดังนั้น

1. ควรมีการทำความเข้าใจตัวชี้วัดทั้ง 48 ตัวชี้วัด และเกณฑ์ในการประเมินให้เข้าใจทั้งรายด้านและรายข้อก่อนนำไปใช้

2. โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลสามารถนำตัวชี้วัดไปพัฒนาเป็นแบบประเมิน สำหรับใช้ในการประเมินนักศึกษาเมื่อแรกรับ ประเมินระหว่างเรียนเพื่อตรวจสอบพัฒนาการ และประเมินก่อนจบการศึกษาเพื่อทราบถึงสมรรถนะของนักศึกษาก่อนจบการศึกษา

3. สามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะแยกเป็นรายด้านได้ เช่น สมรรถนะด้านการช่วยปฏิบัติการพยาบาล ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบประเมินผู้ช่วยพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช ในระดับต่างๆ เช่น ผู้ช่วยพยาบาลระดับชำนาญงาน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดผู้ช่วยพยาบาล ในโรงพยาบาลแห่งอื่นๆ เช่นในโรงพยาบาลชุมชน เนื่องจากมีบริบทที่แตกต่าง ตัวชี้วัดอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะผู้ช่วยพยาบาลเป็นแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถประเมินตนเองได้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วัฒนสุนทร. (2545). “สัมมนาการออกแบบเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา สัมมนาการประเมินการศึกษา เล่มที่ 1* หน่วยที่ 4 . นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุพันธ์ ขวัญแน่น. (2551). *การพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จิราภรณ์ โชติพิทักษ์กุล. (2546). *สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขที่เข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ เทียบเท่าปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารสาธารณสุข). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชนากานต์ บุญนุช. (2540). *คุณภาพชีวิตของผู้ช่วยพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช(ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย)*. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ดารณี ทุ์สกุล. (2543). *การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.(ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย)*. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- เดือนใจ พิทยาวัฒนชัย. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธนชัย ยมจินดา. (2554). *หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์และการจัดการเพื่อสร้างสมรรถนะ* หน่วยที่ 8 หน้า 4-13 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ.
- นุชนาถ สกุลพาเจริญ. (2554). *การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะปฏิบัติการให้ยาระงับความรู้สึกแบบทั่วร่างกายของนักศึกษาวิสัญญีพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

- ปราณี สงวนชื่อ. (2547). การพัฒนาแบบประเมินการปฏิบัติพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. (ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช. (2549). *Siriraj Nurses Competency Dictionary*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด.
- รุ่งอรุณ เกศหวงส์. (2547). การวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชน. (ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ และ กฤษดา แสงวดี. (2555). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย. *วารสารสภาการพยาบาล*, 27(มกราคม-มีนาคม), 5-12.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2553). *คู่มือการพัฒนาข้าราชการตามสมรรถนะหลัก*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอร์บอร์น พรินต์ จำกัด.
- สภาการพยาบาล. (2553). *สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์*. กรุงเทพมหานคร : ศิริยอดการพิมพ์.
- _____. (2555). *แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2550-2559*. กรุงเทพมหานคร : ศิริยอดการพิมพ์.
- สำนักกรรมการิการสาธารณสุข วุฒิสภา. (2554). รายงานการศึกษาและติดตาม การขาดแคลนบุคลากรทางด้านพยาบาล. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
http://library.senate.go.th/document/Ext6199/6199095_0002.PDF
- สุสิริ เจริญมิตร. (2556). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะพยาบาลก่อนประจำการห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Morgan, D., & Somera, P. (2014). The Future Shortage of Doctoral Prepared Nurses and the Impact on the Nursing Shortage. *Nursing administration quarterly*. 1(38), 22-26. Retrieved September 19, 2015 from
http://journals.lww.com/naqjournal/Abstract/2014/01000/The_Future_Shortage_of_Doctoral_Prepared_Nurses.5.aspx.
- Saranto, K., & Leino-Kilpi, H. (1997). Computer literacy in nursing; developing the information technology syllabus in nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 2(25), 377-385. Retrieved September 19, 2015 from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.1365-2648.1997.1997025377.x/abstract;jsessionid=CCDEDAF3E051D623395EA241091C7569.f02t01>.